

Razlike u stavovima studenata sestrinstva Sveučilišta u Zadru i medicinskih sestara zaposlenih u Općoj bolnici Zadar o percepciji sestrinstva

Ivić, Lidija

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:279651>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-19**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za zdravstvene studije
Sveučilišni diplomski studij sestrinstva

Lidija Ivić

**Razlike u stavovima studenata sestrinstva Sveučilišta
u Zadru i medicinskih sestara zaposlenih u Općoj
bolnici Zadar o percepciji sestrinstva**

Diplomski rad

Zadar, 2022.

Sveučilište u Zadru
Odjel za zdravstvene studije
Sveučilišni diplomski studij sestrinstva

Razlike u stavovima studenata sestrinstva Sveučilišta u Zadru i medicinskih sestara zaposlenih u Općoj
bolnici Zadar o percepciji sestrinstva

Diplomski rad

Student/ica:

Lidija Ivić

Mentor/ica:

Doc.dr.sc., Dario Nakić

Zadar, 2022.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Lidija Ivić**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Razlike u stavovima studenata sestrinstva Sveučilišta u Zadru i medicinskih sestara zaposlenih u Općoj bolnici Zadar o percepciji sestrinstva** rezultat mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mogega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mogega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 30. kolovoza 2022.

ZAHVALA

Zahvaljujem svom mentoru doc.dr.sc. Dario Nakić na pruženoj pomoći i podršci tokom izrade diplomskog rada.

Zahvaljujem svim kolegama Opće bolnice Zadar i studentima odjela za zdravstvene studije u Zadru, na ukazanoj kolegijalnosti i dobroj volji za sudjelovanje u istraživanju.

Hvala mojim roditeljima na bezuvjetnoj ljubavi i podršci tokom studiranja, kao i svojim prijateljima na pruženoj motivaciji koji su studiranje učinili lakšim.

Najviše zahvaljujem svom partneru Marinku na strpljenju, podršci i ljubavi tokom studiranja.

SAŽETAK

Uvod: Sestrinstvo je zvanje u kojem je zadaća medicinske sestre zdravstvena njega bolesnika i zaštita zdravlja. Osnovna djelatnost medicinske sestre je skrb i briga za liječenje bolesnih bez lijekova, a lijekovima samo uz nadzor liječnika. Svrha same zdravstvene njege bolesnika je postizanje zdravlja. Svrha sestrinstva obuhvaća i skrb o umirućim bolesnicima te njega umirućih kako bi im se omogućila dostojanstvena smrt. Početci sestrinstva vežu se uz Florence Nightingale koja je djelovala u 19. stoljeću, čija je želja bila posvetiti se njegovanju bolesnika. Obrazovanje medicinskih sestara u Republici Hrvatskoj se provodi na tri razine: srednjoškolskoj, preddiplomskoj i diplomskoj razini.

Cilj: Cilj diplomskog rada je prikazati razlike u stavovima studenata koji studiraju na preddiplomskom studiju sestrinstva Sveučilišta u Zadru i medicinskih sestara zaposlenih u Općoj bolnici Zadar o percepciji sestrinstva.

Materijali i metode: U istraživanju je sudjelovalo 130 ispitanika. Od kojih je 80 medicinskih sestara i tehničara zaposlenih u Općoj bolnici Zadar i 50 studenata sestrinstva Sveučilišta u Zadru. Instrument mjerenja koji je korišten u istraživanju je anketni upitnik. Prvi dio upitnika se odnosi na opće i sociodemografske podatke. Drugi dio upitnika je sačinjen od upitnika o stavovima o sestrinstvu.

Rezultati: U istraživanju je ispitano 50 studenata (38,5%) i 80 medicinskih sestara/tehničara (61,5%). Spol koji prevladava u istraživanju je ženski, od 130 ispitanika 111 je ženskog spola, što je 85,4%. Zastupljena je srednja stručna sprema, njih 61 odnosno 46,9%. Stavovi ispitanika su ispitani pomoću Likterove ljestvice u rasponu od 1 do 5.

Zaključak: Na osnovu dobivenih rezultata dokazano je da studenti sestrinstva Sveučilišta u Zadru imaju pozitivniju percepciju prema sestrinstvu u odnosu na medicinske sestre zaposlene u Općoj bolnici Zadar.

Ključne riječi: sestrinstvo, student, medicinska sestra, stavovi, percepcija

SUMMARY

Title: Differences in the attitudes of nursing students at the University of Zadar and nurses employed at the Zadar General Hospital on the perception of nursing.

Introduction: Nursing is a profession in which the main nurses task is patient care and health protection. The main activity of nurse is the care and concern for the treatment of the sick without drugs, and with drugs only under the supervision of a doctor. The purpose of patient health care itself is to achieve health. The purpose of nursing includes the care of dying patients and the care of dying in order to enable them to die with dignity. The beginnings of nursing are linked to Florence Nightingale, who worked in the 19th century, whose wish was to dedicate herself to caring for the sick. The education of nurses in the Republic of Croatia is carried out at three levels: high school, undergraduate and graduate level.

Aim: The aim is to show the differences in the attitudes of students studying at the undergraduate nursing program at the University of Zadar and nurses working at the Zadar General Hospital on the perception of nursing.

Materials and methods: 130 respondents participated in the research. Of which 80 are nurses and technicians employed at Zadar General Hospital and 50 are nursing students at the University of Zadar. The measuring instrument used in the research is a survey questionnaire. The first part of the questionnaire refers to general and sociodemographic data. The second part was made up of a questionnaire on attitudes about nursing.

Results: 50 students (38,5%) and 80 nurses/technicians (61,5%) were examined in the research. The predominant gender in the research is female, out of 130 respondents, 111 are female, which is 85,4%. Level of education in research is medical high school, 61 of them, or 49,6%. Respondents' attitudes were examined using a Likert scale ranging from 1 to 5.

Conclusion: Based on the obtained results, it has been proven that the nursing students of the University of Zadar have more positive perception towards nursing compared to nurses employed at the Zadar General Hospital.

Key words: nursing, student, nurse, attitudes, perception

KRATICE

SZO- Svjetska zdravstvena organizacija

HKMS- Hrvatska komora medicinskih sestara

OHBP- Objedinjeni hitni bolnički prijem

KBC- Klinički bolnički centar

KB- Klinička bolnica

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1.Sestrinstvo	2
1.2.Povijesni razvoj sestrinstva u svijetu	3
1.3.Povijesni razvoj sestrinstva u Hrvatskoj	5
1.4.Konceptualni model sestrinstva	6
1.4.1.Model životnih procesa	6
1.4.2.Model samozbrinjavanja	6
1.4.3.Adaptacijski model.....	7
1.4.4.Model bihevioralnih sustava	7
1.5.Načela sestrinske prakse.....	8
1.6.Obrazovanje medicinskih sestara	9
1.7. Percepcija sestrinstva	10
2. CILJEVI I HIPOTEZE.....	11
3.MATERIJALI I METODE ISTRAŽIVANJA	12
3.1.Ustroj i protokol istraživanja.....	12
3.2.Ispitanici	12
3.3.Instrumenti istraživanja	12
3.4.Statističke metode	13
3.5.Odobrenje etičkog povjerenstva	13
4. REZULTATI.....	14
4.1. Osnovna obilježja ispitanika	14
4.2. Stavovi prema sestrinstvu.....	17
4.3. Razlike u stavovima o sestrinstvu u odnosu na studente i medicinske sestre/ tehničare	21
5. RASPRAVA.....	27

6.ZAKLJUČCI.....	31
7. LITERATURA.....	32
8.PRIVITCI.....	34
9. ŽIVOTOPIS	37

1. UVOD

Sestrinstvo je dio zdravstvenog sustava koji predstavlja autonomnu i suradničku skrb za pojedince, obitelj i grupe, bez obzira na spol i dob. Osim što brine o bolesnima, sestrinstvo pruža skrb i zdravim pojedincima u smislu prevencije bolesti ili štetnih stanja koja mogu ugroziti zdravlje. (1) Medicinska sestra je osoba koja je završenim obrazovanjem stekla kompetencije i vještine za obavljanje sestrinske djelatnosti. Osnovnom sestrinskom djelatnosti smatra se pružanje zdravstvene njege bolesnicima.(2) Sami početci sestrinstva se vežu uz žene, vođene materinskim instinktom, koje su se brinule o bolesnima. U 12.stoljeću se prvi put spominju i bolničarke te kasnije, u 16.stoljeću se otvaraju prve škole za primalje u Parizu. Začetnicom modernog sestrinstva se smatra Florance Nightingale koja u 17.stoljeću u Londonu otvara prvu školu za medicinske sestre te izdaje udžbenik „Notes on nursing“. (2) Sestrinsko obrazovanje danas se odvija na tri razine srednjoškolskoj, preddiplomskoj i diplomskoj razini. Pri svom radu medicinske sestre se moraju držati osnovnih načela sestrinstva te zakona. (3) Sestrinska profesija u javnosti je percipirana kao pozitivna, osobito govoreći u kontekstu ljubaznosti, empatičnosti i susretljivosti medicinskih sestara. U javnosti sestrinstvo je cijenjena profesija i sa gledišta studenata, dok se stavovi medicinskih sestara nešto razlikuju od stavova studenata. (4,5)

1.1.Sestrinstvo

Prema SZO sestrinstvo predstavlja autonomnu i suradničku skrb. Dio je zdravstvenog sustava. Skrbi za pojedinca svih dobi, obitelj, grupe, neovisno o zdravlju ili bolesti. Također uključuje i promociju zdravlja, prevenciju bolesti te skrb za bolesne, onesposobljene i umiruće osobe. (1)

Zdravstvenu njegu definiramo kao stručnu disciplinu brige o pojedincu, obitelji i zajednici tijekom njihovih raznovrsnih aktivnosti, u različitim stanjima zdravlja, te je usmjerena na čuvanje zdravlja pojedinca, obitelji i zajednice. Zdravstvena njega je usmjerena i na sprječavanje bolesti te na brigu za fizički i psihički bolesne. Brine o osobama sa invaliditetom, bez obzira na dob. (2)

Medicinskom sestrom se smatra osoba koja je završila opću i osnovnu izobrazbu i ovlaštena je od strane odgovarajućeg tijela za obavljanje djelatnosti. (6)

Osnovna djelatnost medicinskih sestara je pružanje zdravstvene njege. Prilikom provođenja djelatnosti, medicinska sestra je dužna primjenjivati svoje najbolje stručno znanje i vještine. Svoju djelatnost medicinske sestre provode na svim razinama zdravstvene zaštite. Sestrinsku djelatnost mogu pružati samo medicinske sestre u skladu sa stečenim kompetencijama. (7)

1.2.Povijesni razvoj sestrinstva u svijetu

Žene su bile prve nositeljice medicinske aktivnosti. Umijeće liječenja temeljile su na samopomoći i uzajamnoj pomoći te su svoja znanja prenosile s generacije na generaciju. Godine 1136. osnovan je Carigradski hospicij, osnovao ga je Ivan II. Komnen. U hospiciju započinju raditi bolničarke. Nadalje, osnivaju se samostanske bolnice gdje se osim redovnika spominju i žene redovnice koje su njegovale bolesne. U srednjovjekovnim hospitalima skrb i brigu za bolesne preuzimaju brojne obrazovne žene. Napredak se javlja u primaljstvu. Pariška primalja Louise Bourgesc 1598. godine počinje s radom u Europskoj primaljskoj školi u Parizu. (2)

Početak organiziranog sestrinstva veže se uz Vinka Paulskog koji govori o potrebi obrazovanja medicinskih sestara te osniva savjetodavno društvo „Dames de Charite“. U 18. stoljeću razvoj znanosti utječe na početak radno orijentirane njege bolesnika gdje liječnik organizira, propisuje i određuje, a sestra izvršava naloge liječnika. Početkom 19. stoljeća Elizabeth Fry osniva udruženje sestara milosrdnica koje njeguju bolesnike. Pastor Theodor Flinder (slika 1.) osniva školu za sestre Đakonise u Kaiserwerthu. Đakonise su bile sestre koje su osposobljene i obrazovane za njegu bolesnika te brigu o siromašnima. (2)

Slika 1. Pastor Theodor Flinder

Izvor: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pastor_Theodor_Fliedner.jpg

1840. godine Florence Nightingale (slika 2.) se educira o uređenju bolnica i pružanju pomoći bolesnim osobama. Od 1849. godine do 1853. godine putuje Egiptom, Njemačkom i Francuskoj gdje upotpunjuje znanje o zdravstvenoj njezi bolesnika. 1853. godine se vraća u Englesku gdje postaje nadstojnica Zavoda za primanje gospođa za vrijeme njihove bolesti. 1855. godine odlazi u Scutaru sa 38 medicinskih sestara gdje organizira rad sestara te smanjuje smrtnost sa 42% na 2%. 1860. godine u Londonu u sklopu St. Thomas Hospital se otvara prva škola za obrazovanje medicinskih sestara po nalogu Florence Nightingale. 1859. godine objavljuje udžbenik „Notes on nursing.“ (2)

Slika 2. Florence Nightingale

Izvor: <https://www.biography.com/scientist/florence-nightingale>

1882. godine na inicijativu kirurga Billrotha se otvara prva škola za sestre u Austro-Ugarskoj u Beču. U Francuskoj se javlja prvi put naziv sestra pomoćnica. Po uzoru na školu u Londonu koju je osnovala Florence Nightingale, otvara se prva škola za sestre pomoćnice u Zagrebu 1921. godine sa nadstojnicom Jelkom Labuš. 1930. godine .

U Sjedinjenim Američkim Državama i u Europi se na sestrinstvo gleda kao na samostalnu disciplinu koja je orijentirana na zdravstvenu njegu prema zdravom i bolesnom pojedincu. (2)

1.3.Povijesni razvoj sestrinstva u Hrvatskoj

1921. godine zbog potrebe otvaranja antituberkuloznih dispanzera, otvorena je škola za medicinske sestre u Hrvatskoj. Školu su pohađale učenice koje su završile četiri razreda srednje škole. 1947. godine zbog povećane potrebe za medicinskim sestrama se otvaraju škole za sestre u Rijeci, Osijeku, Splitu i Šibeniku, a 1948. godine i u Vrapču. Školovanje za medicinske sestre je trajalo tri godine, te se 1948. godine školovanje produžuje na četiri godine. Kako bi osigurali stručnost medicinskih sestara u Školi narodnog zdravlja se organizira postdiplomsko osposobljavanje medicinskih sestara. Zalaganjem profesora Andrije Štampara (slika 3.) otvara se Viša škola za medicinske sestre. Obrazovanje traje tri godine. (2)

Slika 3. Andrija Štampar

Izvor: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=59892>

Tokom 1956. godine do 1974. godine u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj se stavlja naglasak na obrazovanje medicinskih sestara pedijatrijskog smjera te obrazovanje primalja. Viša škola za medicinske sestre, 1967. godine, otvara dodatni smjer za zdravstvene tehničare. Obrazovanje je trajalo dvije godine. Od 1975. godine do 1991. godine dolazi do reforme obrazovanja. Obrazovanje medicinskih sestara je trajalo dvije godine te je smanjen broj sati praktične nastave. Smanjenje broja sati praktične nastave rezultiralo je smanjenjem stručnosti medicinskih sestara. 1984. godine stručna praksa se obavljala u zdravstvenim ustanovama, a školovanje medicinskih sestara traje četiri godine. Od 1991. godine medicinske sestre se obrazuju prema programu koji uključuje opće obrazovne i stručne sadržaje. Školovanje traje četiri godine. (2)

1.4. Konceptualni model sestrinstva

Sestrinstvo se temelji na načelima koja su se u posljednjih nekoliko desetljeća formirala u modele sestrinstva. Modeli sestrinstva su: model životnih procesa, model samoskrbi, prilagodbeni model i model sustava ponašanja. (8)

1.4.1. Model životnih procesa

Autorica modela je Martha Rogers. Osnovno obilježje i cilj ovog modela je pristup čovjeku kao organskoj cjelini. Autorica modela navodi da je potrebno razumjeti obilježja čovjeka. Razlikujemo pet obilježja čovjeka. Prvo obilježje je cjelovitost odnosno svjesnost da je čovjek integralno biće. Nadalje, interakcija čovjeka sa svojom okolinom gdje razmjenjuje energiju i materije te razumjevanje evaluacije kao jednosmjernog i nepovratnog procesa. Identitet čovjeka podrazumijeva se kao određenje uzorima i organizacijom. Posljednje obilježje je sposobnost čovjeka za apstraktno mišljenje, govor, likovno izražavanje i emocije. Promatrajući teoriju sestrinstva kroz navedenih pet obilježja, cilj sestrinstva je briga za unaprjeđenje interakcije između pacijenta i njegovog okruženja. (8)

1.4.2. Model samozbrinjavanja

Model samozbrinjavanja utemeljila je Dorothy E. Orem. Model samozbrinjavanja se temelji na samobrizi, drugim riječima naglasak se stavlja na aktivnosti kojima je za cilj održavanje života, zdravlja i dobrog stanja. Potrebe samozbrinjavanja se dijele u tri skupine: univerzalne potrebe, razvojne potrebe i potrebe samozbrinjavanja kod poremećaja zdravlja. Univerzalne potrebe samozbrinjavanja su aktivnosti koje pojedinci trebaju za održavanje života i normalno funkcioniranje te su povezane sa održavanjem životnih fizioloških procesa. Razvojne potrebe samozbrinjavanja vezane su za razvojne procese i događanja s naglaskom na sprječavanje štetnih učinaka na razvoj. Potrebe samozbrinjavanja kod poremećaja zdravlja se odnose na povećane zahtjeve kada je pojedincu potrebna dodatna pomoć zbog bolesti ili ozljede. Kada osoba nije u mogućnosti samostalno ispuniti zahtjeve samozbrinjavanja, javlja se potreba za sestriškom intervencijom, koja se može javiti u rasponu od minimalne, djelomične i potpune. (8)

1.4.3. Adaptacijski model

Adaptacijski model razvila je Callista Roy. U ovom modelu naglašena je ravnoteža između pojedinca i okoline. Pojedinaac se svakodnevno pokušava prilagoditi na podražaje. Tri skupine podražaja izazivaju adaptivne reakcije: fokalni, kontekstualni i rezidualni podražaji. Modusi koji utječu na ponašanje su fiziološki i psihosocijalni. Razlikujemo jedan fiziološki i tri psihosocijalna modusa. Uloga sestre u adaptacijskom modelu je pružanje pomoći pacijentu pri prilagođavanju putem modusa. (8)

1.4.4. Model bihevioralnih sustava

Model bihevioralnih sustava razvila je Dorothy E. Johnson. U modelu bihevioralnih sustava se opisuje ljudsko ponašanje kao bitna odrednica gdje čovjek nastoji balansirati između sebe i okoline te kada čovjek više nije u ravnoteži, sestrinske intervencije su potrebne. Ravnoteža se vraća prilagodbom ponašanja čovjeka prema svojoj okolini. (8)

1.5. Načela sestrinske prakse

Prema HKMS svaka medicinska sestra bi se trebala pridržavati osnovnih etičkih načela pri svom radu s bolesnicima. Iz etičkog kodeksa medicinskih sestara svaka medicinska sestra koja obavlja djelatnost je dužna biti upisana u Registar Komore te imati licencu za rad. Medicinska sestra pacijenta treba poštivati kao ljudsko biće, poštivati pravo pacijenta na njegov fizički i mentalni integritet. Poštivati pacijentovu osobnost, privatnost, svjetonazor, moralna i vjerska uvjerenja. Također mora provjeriti je li pacijent dao pristanak za liječenje i intervencije koje su planirane. Medicinska sestra je dužna čuvati profesionalnu tajnu i surađivati sa ostalim članovima tima. Ukoliko prepozna rizik kod pacijenta, medicinska sestra je dužna svesti ga na najnižu moguću razinu te štiti i podržavati zdravlje pacijenta. Medicinska sestra je odgovorna za svoj rad što znači da samostalno odgovara za svoje postupke bez obzira na savjete drugih stručnjaka. Dužna je pružiti pacijentu sigurnu i kvalitetnu zdravstvenu njegu držeći se zakona.

(9)

1.6.Obrazovanje medicinskih sestara

Srednjoškolsko obrazovanje medicinskih sestara u Republici Hrvatskoj traje pet godina. Srednjoškolsko obrazovanje medicinskih sestara opće njege započinje nakon osnovnoškolskog obrazovanja koje traje osam godina, te uključuje dvije školske godine opće obrazovnih predmeta i tri školske godine strukovnih predmeta. Obrazovanje uključuje 4600 sati stručne prakse koja se provodi u kabinetima i u zdravstvenoj ustanovi pod nadzorom mentora. Srednjoškolsko obrazovanje za medicinske sestre/tehničare završava izradbom i obranom završnog rada. Licencu za rad stječu upisom u Registar medicinskih sestara.

Završetkom srednjoškolskog obrazovanja, medicinske sestre i tehničari imaju mogućnost upisa na preddiplomski studij sestrinstva. Uvjet za upis na preddiplomski studij je položena državna matura. Obrazovanje medicinskih sestara/tehničara na sveučilišnoj preddiplomskoj ili stručnoj preddiplomskoj razini traje tri godine. Tokom studiranja na preddiplomskoj razini, kako bi uspješno završili studiranje, studenti moraju ostvariti 180 ETCS bodova te izraditi i obraniti završni rad.

Po završetku preddiplomskog studija, studenti imaju mogućnosti upisati diplomski sveučilišni ili specijalistički diplomski studij sestrinstva. Izobrazba na diplomskoj razini traje dvije godine. Završetkom na specijalističkom diplomskom studiju sestrinstva stječe se 120 ETCS bodova te naziv diplomirana medicinska sestra. Dok završetkom na sveučilišnom studiju sestrinstva se stječe naziv magistra sestrinstva.

Nakon završetka diplomskog studija sestrinstva, studenti imaju mogućnost završiti poslijediplomski sveučilišni studij u trajanju od tri godine te završetkom se dodjeljuje akademski naziv doktora znanosti. (3)

1.7. Percepcija sestriinstva

Medicinske sestre u svom radu susreću se sa brojnim predrasudama i stereotipima koji prikazuju iskrivljenu sliku o sestriinstvu te stvaraju pozitivne ili negativne percepcije o sestriinstskoj profesiji. (10)

Pri samim počecima razvoja sestriinstva percepcija o sestriinstvu i medicinskim sestrama se prikazivala u negativnom kontekstu. Medicinske sestre su se smatrale problematičnima. Također smatralo se kako je sestriinstvo ženska profesija. No, dolazi do promjena u sestriinstvu gdje medicinske sestre se posvećuju edukaciji te sestriinstvo postaje autonomna profesija. Razne studije pokazuju kako medicinske sestre o sebi u većem dijelu imaju pozitivnu percepciju te da su ponosne na svoju izabranu profesiju. Nadalje, pozitivna percepcija javnosti utječe na učinkovitiji rad medicinske sestre. (11) Prema istraživanju Gavrančić D., javnost percipira medicinske sestre pozitivno, osobito ako se govori o njihovoj empatičnosti, ljubaznosti i susretljivosti te se pokazalo kako je sestriinstvo izrazito cijenjena profesija u društvu. (4) Prema istraživanju Čukljek S., studenti sestriinstva smatraju kako javnost i liječnici imaju pozitivne stavove prema sestriinstvu, ali i da mediji značajno utječu na sliku sestriinstva. (5)

Mediji oduvijek imaju značajnu ulogu u društvu, pa tako i prikazivanju slike o sestriinstvu. Prikaz medija o sestriinstvu je u velikom broju praćen raznim stereotipima i predrasudama. Sami razvoj sestriinstva koji se odvijao tokom godina je slabo popraćen putem medija. Zbog toga se javlja kriva percepcija o sestriinstvu u javnosti koja je zasnovana na fikcijama iz prošlosti. (12)

2. CILJEVI I HIPOTEZE

Cilj istraživanja je prikazati razlike u stavovima između studenata koji studiraju na preddiplomskom studiju sestrinstva Sveučilišta u Zadru i medicinskih sestara zaposlenih u Općoj bolnici Zadar o percepciji sestrinstva.

Specifični ciljevi istraživanja su:

- Uvidom u dobivene podatke pomoću anketnog upitnika utvrditi postoji li povezanost duljine radnog staža sa zadovoljstvom poslom te željom za napuštanjem sestrinske profesije
- Ispitati postoji li povezanost zadovoljstva sa poslom sa radnim mjestom medicinskih sestara
- Ispitati postoji li povezanost godine studija sa željom za napuštanjem studiranja
- Ispitati koliki je omjer studenata i sestara koji smatraju da više treba biti uz pacijente, a manje u školi
- Ispitati koliki broj medicinskih sestara govori o neadekvatnim uvjetima rada
- Ispitati koliko je omjer studenata i medicinskih sestara koje smatraju da je dovoljna naknada za njihov rad spoznaja da pomažu drugim ljudima te koliki broj smatra da su primjereno plaćene za svoj rad
- Ispitati postoji li statistički značajna razlika između odgovora studenata i medicinskih sestara da za ulazak u sestrinsku profesiju treba imati završen studij te da sestre sa završenim studijem sestrinstva značajno pridonose skrbi za pacijenta
- Ispitati omjer studenata i medicinskih sestara koje smatraju da je sestrinstvo cjenjena profesija

Hipoteze:

- Studenti imaju pozitivnije stavove prema percepciji sestrinstva u odnosu na zaposlene medicinske sestare
- Duljina radnog staža smanjuje zadovoljstvo poslom te povećava želju za napuštanjem sestrinske profesije
- Rad na OHBP-u u odnosu na druge bolničke odjele smanjuje zadovoljstvo poslom
- Godina studiranja ne utječe na želju za napuštanjem studija

3.MATERIJALI I METODE ISTRAŽIVANJA

3.1.Ustroj i protokol istraživanja

Istraživanje se provelo u razoblju od 1. lipnja 2022 do 1. kolovoza 2022. godine. Upitnik (Privitak 1) je izrađen putem Google obrasci. Ispitanici su poveznicu za ispunjavanje dobili putem e-mail adrese. Istraživanje se provodilo u Općoj bolnici Zadar i na preddiplomskom studiju sestrinstva Sveučilišta u Zadru.

3.2.Ispitanici

U istraživanju je sudjelovalo 130 ispitanika, od kojih je 50 (38,5 %) studenata i 80 (61,5 %) medicinskih sestara i tehničara zaposlenih u OB Zadar. Kriteriji uključivanja ispitanika za studente su: a) studiranje na preddiplomskoj razini studija sestrinstva u Zadru b) do sada nisu radili u sestrinskoj profesiji. Kriteriji zaposlenih medicinskih sestara i tehničara za uključivanje u istraživanje su: a) završena srednja, viša ili visoka razina obrazovanja b) zasnovan radni odnos. S obzirom na spol, zastupljeniji je ženski spol, njih 111 (85,4 %) dok je 19 ispitanika muškog spola. U dobi od 19 – 25 godina je 71 (54,6 %) ispitanika, skupina od 46 i više godina broji najmanje ispitanika, njih 5 (3,8 %). Odabirom opcije „DA“ na početku istraživanja, ispitanici su dali svoji pristanak za sudjelovanje u istraživanju.

3.3.Instrumenti istraživanja

Kao instrument mjerenja je korišten anketni upitnik. Prvi dio anketnog upitnika se odnosio na opće i socio demografske karakteristike ispitanika poput dobi, spola, razine obrazovanja te podatke o duljini radnog staža, matični odjel zaposlenika, procjena zadovoljstva poslom, želja za napuštanjem sestrinske profesije. Nadalje, prvi dio anketnog upitnika sadržava i pitanja o godini studija i želji za napuštanjem studija.

Drugi dio anketnog upitnika čini „Upitnik o stavovima prema sestrinstvu“. Upitnik o stavovima prema sestrinstvu (engl. Nursing image questionnaire) autorice Toth i sur., kojeg je prevela i validirala na hrvatski jezik Čukljek S.,a za kojeg je prethodno dobivena suglasnost za korištenje (prilog 2.) se sastoji od 30 pitanja. Odgovori na pitanja se daju na Likterovoj skali od 1 do 5, pri čemu 1 označava „ U potpunosti se ne slažem“, a 5 označava „U potpunosti se slažem“.

3.4. Statističke metode

Kategorijski podatci su predstavljeni apsolutnim i relativnim frekvencijama. Razlike u kategorijskim varijablama testirane su Fisherovim egzaktnim testom. Normalnost raspodjele kontinuiranih varijabli testirana je Shapiro - Wilkovim testom. Zbog raspodjele kontinuiranih varijabli koje ne slijede normalnu razdiobu kontinuirani podatci opisani su medijanom i granicama interkvartilnog raspona. Razlike kontinuiranih varijabli između dvije nezavisne skupine testirane su Mann Whitneyevim U testom. Spearmanovim koeficijentom korelacije ocijenila se povezanost. Unutarnja pouzdanost skale ocijenila se koeficijentom Cronbach Alpha. Sve P vrijednosti su dvostrane. Razina značajnosti je postavljena na $\alpha = 0,05$.

Za statističku analizu korišten je statistički program MedCalc® Statistical Software version 20.026 (*MedCalc Software Ltd, Ostend, Belgium; <https://www.medcalc.org>; 2022*) i SPSS ver. 23 (*IBM Corp. Released 2015. IBM SPSS, Ver. 23.0. Armonk, NY: IBM Corp.*).

3.5. Odobrenje etičkog povjerenstva

Provođenje ovog istraživanja odobrilo je Etičko povjerenstvo Sveučilišta u Zadru na III. redovnoj sjednici Etičkog povjerenstva 4. travnja 2022 godine. URBROJ: 15-22-02.

Provođenje ovog istraživanja odobrilo je Etičko povjerenstvo Opće bolnice Zadar na redovnoj sjednici Etičkog povjerenstva 01. srpnja 2022. godine. URBROJ: 01-3504/22-4/22.

4. REZULTATI

4.1. Osnovna obilježja ispitanika

Istraživanje je provedeno na 130 ispitanika, od kojih je 50 (38,5 %) studenata i 80 (61,5 %) medicinskih sestara/tehničara zaposlenih u OB Zadar. S obzirom na spol, zastupljenije su žene, njih 111 (85,4 %). U dobi od 19 – 25 godina je 71 (54,6 %) ispitanika, a u skupini od 46 i više godina 5 (3,8 %) ispitanika. Srednju stručnu spremu imaju 61 (46,9 %) ispitanika, 8 (6,2 %) ispitanika su magistri/ce sestrinstva, dok ih je 9 (6,9 %) navelo da je nešto drugo (Tablica 1).

Tablica 1. Osnovna obilježja ispitanika

	Broj (%) ispitanika
Spol	
Muškarci	19 (14,6)
Žene	111 (85,4)
Dob	
19 – 25	71 (54,6)
26 – 35	38 (29,2)
36 – 45	16 (12,3)
46 i više	5 (3,8)
Zanimanje	
Student	50 (38,5)
Medicinska sestra/ tehničar	80 (61,5)
Razina obrazovanja	
Srednja stručna sprema	61 (46,9)
Prvostupnik/ ca sestrinstva	52 (40)
Magistar/ ra sestrinstva	8 (6,2)
Ostalo	9 (6,9)
Ukupno	130 (100)

Matični odjel medicinskih sestara/ tehničara je za 24 (30,1 %) ispitanika OHBP, dok su drugi odjeli zastupljeni manjim brojem ispitanika. Da su nekada razmišljali o napuštanju sestrinske profesije te o zapošljavanju u drugoj struci navelo je 50 (59,5 %) medicinskih sestara/tehničara. Medijan duljine radnog staža medicinskih sestara/ tehničara je 5 godina (uz granice interkvartilnog raspona od 2 do 11 godina) u rasponu od najmanje 5 mjeseci do 33 godine (Tablica 2).

Tablica 2. Raspodjela medicinskih sestara/ tehničara (n = 83) prema matičnom odjel na kojem rade i razmišljanju o napuštanju sestrinske profesije

	Broj (%) ispitanika
Matični odjel	
OHBP	25 (30,1)
Interna	15 (18,1)
Intenzivna	11 (13,3)
Kirurgija	13 (15,7)
Pedijatrija	7 (8,4)
Ostalo	12 (14,5)
Nekada su razmišljali o napuštanju sestrinske profesije te o zapošljavanju u drugoj struci	50 (59,5)

Ocjena zadovoljstva poslom, medicinskih sestara/ tehničara je u rasponu od 1 do 5, medijana 3 (interkvartilnog raspona od 3 do 4).

Spearmanovim koeficijentom korelacije ocijenili smo povezanost ocjene zadovoljstva poslom i duljine rada u struci u skupini medicinskih sestara/ tehničara, i uočavamo da ne postoji značajna povezanost (Spearmanov koeficijent korelacije $Rho = -0,192$ $P = 0,09$).

Nema značajne povezanosti duljine radnog staža u struci s razmišljanjem o napuštanju sestrinske profesije. Medicinske sestre/ tehničari koji su razmišljali o napuštanju sestrinske struke ocijenili su nižom ocjenom zadovoljstvo poslom u struci (Mann Whitney U test, $P < 0,001$) (Tablica 3).

Tablica 3. Povezanost duljine radnog staža u struci s razmišljanjem o napuštanju sestrinske profesije u skupni medicinskih sestara/ tehničara

	Medijan (interkvartilni raspon)		P^*
	Nisu razmišljali o napuštanju sestrinske struke (n = 34)	Razmišljali su o napuštanju sestrinske struke (n = 50)	
Radni staž u struci (godine)	4,5 (1,1 – 14,5)	5,0 (3,0 – 11,0)	0,65
Zadovoljstvo poslom u struci	4 (3 – 4)	3 (2 – 4)	<0,001

*Mann Whitney U test

Iako su najmanje zadovoljni poslom u struci ispitanici s pedijatrije i OHBP-a, razlike nisu značajne u odnosu na ostale odjele. Isto tako, uspoređujući OHBP s drugim odjelima nema značajnih razlika u zadovoljstvu poslom u struci (Tablica 4).

Tablica 4. Razlike u zadovoljstvu poslom u struci u odnosu na odjel na kojem rade

	Medijan (interkvartilni raspon) Zadovoljstvo poslom u struci	P*
Matični odjel		
OHBP	3 (2 - 4)	0,15
Interna	3,5 (2,8 - 4,3)	
Intenzivna	4 (3 - 4)	
Kirurgija	3 (3 - 4)	
Pedijatrija	3 (1 - 3)	
Ostalo	3,5 (3 - 4,8)	
Matični odjel		
OHBP	3 (2 - 4)	0,16
Ostali odjeli	3 (3 - 4)	

*Kruskal Wallis test (post hoc Conover); †Mann Whitney U test

Raspodjela studenata po godinama studija je podjednaka. Da su nekada razmišljali o napuštanju studija navelo je 9 (18 %) studenata (Tablica 5).

Tablica 5. Raspodjela studenata (n = 50) po godinama studija i razmišljanju o napuštanju studija

Godina studija	Broj (%) ispitanika
1. godina	16 (34)
2. godina	16 (34)
3. godina	15 (32)
Nekada su razmišljali o napuštanju studija	9 (18)

Nema značajne razlike u raspodjeli studenata prema godini studija u odnosu na to jesu li ikada razmišljali o napuštanju studija ili ne (Tablica 6).

Tablica 6. Raspodjela studenata prema godini studija u odnosu na razmišljanje o napuštanju studija

	Broj (%) studenata		P*
	Nisu razmišljali o napuštanju studija (n = 41)	Razmišljali su o napuštanju studija (n = 9)	
1. godina	11 (31)	4 / 9	0,81
2. godina	13 (38)	3 / 9	
3. godina	11 (31)	2 / 9	
Ukupno	35 (100)	9 / 9	

*Fisherov egzakti test

4.2. Stavovi prema sestrinstvu

Stavove prema sestrinstvu procijenili smo upitnikom od 30 čestica koji tvori četiri domene: domena uloge, zadaće i karakteristike medicinskih sestara, domena profesionalizam, domena vrijednosti i domena stereotipije u društvu. Unutarnja pouzdanost cijele skale ocijenjena koeficijentom Cronbach Alpha iznosi 0,838 što znači da je upitnik dobar alat za procjenu stavova prema sestrinstvu na našem uzorku.

Domena stavova prema ulogama, zadaćama i karakteristikama medicinskih sestara ocijenjena je preko 11 čestica. Unutarnja pouzdanost Cronbach Alpha ove domene je 0,751. U skupini studenata, njih 38 (76 %), i u skupini medicinskih sestara/ tehničara, njih 71 (89 %) najviše ih se u potpunosti slaže s tvrdnjom da su intervencije koje pružaju medicinske sestre jednako važne kao i intervencije koje pružaju liječnici. Neutralne su 34 (43 %) medicinske sestre/ tehničara i 13 (26 %) studenata s tvrdnjom da medicinske sestre neprestano unaprjeđuju svoju praksu u skladu s trendovima u zdravstvu. Slaže se ili se u potpunosti slaže 37 (74 %) studenata i 53 (66 %) medicinska sestra/ tehničar s tvrdnjom da su medicinske sestre draga i suosjećajna bića (Tablica 7).

Tablica 7. Samoprocjena stavova prema ulogama, zadaćama i karakteristikama medicinske sestre

	Broj (%) ispitanika					Ukupno
	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem	
Medicinske sestre su zagovornice prava pacijenata.						
Studenti	1 (2)	2 (4)	4 (8)	14 (28)	29 (58)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	0	1 (1)	11 (14)	26 (33)	42 (52)	80 (100)
Medicinske sestre štite pacijente u sustavu zdravstvene zaštite.						
Studenti	1 (2)	1 (2)	8 (16)	9 (18)	31 (62)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	0	1 (1)	12 (15)	26 (33)	41 (51)	80 (100)
Medicinske sestre su podrška osobama sa zdravstvenim problemima/teškoćama.						
Studenti	0	0	2 (4)	11 (22)	37 (74)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	0	0	2 (3)	19 (24)	59 (74)	80 (100)
Medicinske sestre su draga i suosjećajna bića						
Studenti	1 (2)	2 (4)	10 (20)	12 (24)	25 (50)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	0	0	27 (34)	25 (31)	28 (35)	80 (100)

Intervencije koje pružaju medicinske sestre jednako su važne kao i intervencije koje pružaju liječnici.						
Studenti	0	0	5 (10)	7 (14)	38 (76)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	0	0	2 (3)	7 (9)	71 (89)	80 (100)
U svakodnevni rad medicinske sestre uključuju i zdravstvenu edukaciju.						
Studenti	0	2 (4)	4 (8)	14 (28)	30 (60)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	0	0	6 (8)	15 (19)	59 (74)	80 (100)
Medicinske sestre su osposobljene za samostalan rad.						
Studenti	1 (2)	0	6 (12)	10 (20)	33 (66)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	0	0	4 (5)	21 (26)	55 (69)	80 (100)
Sestrinstvo je uzbudljivo						
Studenti	1 (2)	0	7 (14)	13 (26)	29 (58)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	2 (3)	1 (1)	14 (18)	16 (20)	47 (59)	80 (100)
Glavni cilj sestrinskih istraživanja je unaprjeđenje zdravstvene njege pacijenta						
Studenti	0	1 (2)	2 (4)	14 (28)	33 (66)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	0	2 (3)	8 (10)	24 (30)	46 (58)	80 (100)
Medicinske sestre cijene vrijeme koje provode uz postelju pacijenta skrbeći za pacijente						
Studenti	1 (2)	2 (4)	12 (24)	13 (26)	22 (44)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	1 (1)	4 (5)	24 (30)	33 (41)	18 (23)	80 (100)
Medicinske sestre neprestano unaprjeđuju svoju praksu u skladu s trendovima u zdravstvu.						
Studenti	1 (2)	3 (6)	13 (26)	17 (34)	16 (32)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	3 (4)	9 (11)	34 (43)	17 (21)	17 (21)	80 (100)

Domena stavova prema profesionalizmu ocijenjena je preko 7 čestica. Unutarnja pouzdanost Cronbach Alpha ove domene je 0,727.

U skupini studenata, njih 34 (68 %), i u skupini medicinskih sestara/ tehničara, njih 48 (60 %), najviše ih se u potpunosti slaže s tvrdnjom da su istraživanja nužna za sestrinsku profesiju. Da otvoreno govore o neadekvatnim radnim uvjetima slaže se ili se u potpunosti slažu 24 (42 %) medicinske sestre/ tehničara. Neutralno je 35 (44 %) medicinskih sestara/ tehničara i 21 (42 %) student s tvrdnjom da su medicinske sestre politički aktivne. Slaže se ili se u potpunosti slaže 31 (62 %) student i 30 (38 %) medicinskih sestara/ tehničara s tvrdnjom da medicinske sestre sa završenim studijima sestrinstva i specijalističkim studijima značajno doprinose skrbi pacijenta (Tablica 8).

Tablica 8. Samoprocjena stavova prema profesionalizmu

	Broj (%) ispitanika					Ukupno
	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem	

Medicinske sestre sudjeluju u razvoju zdravstvene politike.						
Studenti	3 (6)	6 (12)	5 (10)	13 (26)	23 (46)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	9 (11)	8 (10)	17 (21)	24 (30)	22 (28)	80 (100)
Istraživanja su nužna za sestrinsku profesiju..						
Studenti	0	2 (4)	5 (10)	9 (18)	34 (68)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	0	0	8 (10)	24 (30)	48 (60)	80 (100)
Medicinske sestre su politički aktivne..						
Studenti	4 (8)	11 (22)	21 (42)	8 (16)	6 (12)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	17 (21)	18 (23)	35 (44)	7 (9)	3 (4)	80 (100)
Medicinske sestre otvoreno govore o neadekvatnim radnim uvjetima.						
Studenti	7 (14)	6 (12)	14 (28)	10 (20)	13 (26)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	7 (9)	11 (14)	28 (35)	17 (21)	17 (21)	80 (100)
Medicinske sestre uključuju rezultate istraživanja u svoj rad.						
Studenti	1 (2)	4 (8)	8 (16)	11 (22)	26 (52)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	1 (1)	4 (5)	12 (15)	26 (33)	37 (46)	80 (100)
Za ulazak u sestrinsku profesiju med. sestre trebale bi završiti studij.						
Studenti	12 (24)	5 (10)	9 (18)	9 (18)	15 (30)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	28 (35)	13 (16)	17 (21)	11 (14)	11 (14)	80 (100)
Medicinske sestre sa završenim studijima sestrinstva i specijalističkim studijima značajno doprinose skrbi pacijenta						
Studenti	0	0	10 (20)	9 (18)	31 (62)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	7 (9)	5 (6)	19 (24)	19 (24)	30 (38)	80 (100)

Domena stavova prema vrijednosti ocijenjena je preko 5 čestica. Unutarnja pouzdanost Cronbach Alpha ove domene je 0,734.

U skupini studenata, njih 39 (78 %), i u skupini medicinskih sestara/ tehničara, njih 69 (86 %), najviše ih se u potpunosti slaže s tvrdnjom da medicinske sestre imaju pravo na štrajk. Neutralno je 34 (43 %) medicinskih sestara/ tehničara i 19 (38 %) studenata s tvrdnjom da su medicinske sestre zadovoljne zbog posla koji obavljaju. Ne slaže se ili se u potpunosti ne slaže 21 (42 %) student i 45 (56 %) medicinskih sestara/ tehničara s tvrdnjom da su medicinske sestre primjereno plaćene za svoj rad (Tablica 9).

Tablica 9. Samoprocjena stavova prema vrijednosti

	Broj (%) ispitanika					Ukupno
	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem	
Medicinskim sestrama dovoljna naknada za njihov rad je spoznaja da pomažu drugim ljudima						
Studenti	15 (30)	13 (26)	12 (24)	5 (10)	5 (10)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	26 (33)	22 (28)	18 (23)	9 (11)	5 (6)	80 (100)
Medicinske sestre trebaju imati pravo na štrajk.						
Studenti	0	0	5 (10)	6 (12)	39 (78)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	1 (1)	0	3 (4)	7 (9)	69 (86)	80 (100)
Medicinske sestre su primjereno plaćene za svoj rad.						
Studenti	21 (42)	14 (28)	10 (20)	2 (4)	3 (6)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	45 (56)	20 (25)	10 (13)	4 (5)	1 (1)	80 (100)
Sestrinstvo je cijenjena profesija						
Studenti	3 (6)	9 (18)	17 (34)	11 (22)	10 (20)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	13 (16)	22 (28)	26 (33)	11 (14)	8 (10)	80 (100)
Medicinske sestre zadovoljne su zbog posla koji obavljaju.						
Studenti	2 (4)	2 (4)	19 (38)	13 (26)	14 (28)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	10 (13)	14 (18)	34 (43)	14 (18)	8 (10)	80 (100)

Domena stavova prema stereotipijama u društvu ocijenjena je preko 7 čestica. Unutarnja pouzdanost Cronbach Alpha ove domene je 0,611.

U skupini studenata 35 (70 %), a u skupini medicinskih sestara/ tehničara 55 (69 %) ih se u potpunosti slaže s tvrdnjom da su muškarci dobri medicinski tehničari. Neutralno je 30 (38 %) medicinskih sestara/ tehničara i 15 (30 %) studenata s tvrdnjom da mnoge medicinske sestre koje žele napredovati u sestrinstvu radije bi bile liječnice. Slaže se ili se u potpunosti slaže 19 (38 %) studenata i 37 (46 %) medicinskih sestara/ tehničara s tvrdnjom da bi svi imali više koristi kad bi medicinske sestre provodile manje vremena u školi, a više se brinule za pacijente (Tablica 10).

Tablica 10. Samoprocjena stavova prema stereotipijama u društvu

	Broj (%) ispitanika					Ukupno
	U potpunosti se ne slažem	Ne slažem se	Niti se slažem niti se ne slažem	Slažem se	U potpunosti se slažem	
Medicinske sestre trebaju nositi plavu uniformu kako bi bile prepoznatljive.						
Studenti	6 (12)	2 (4)	15 (30)	5 (10)	22 (44)	50 (100)

Medicinske sestre/ tehničari	10 (13)	3 (4)	16 (20)	22 (28)	29 (36)	80 (100)
Da bi bili medicinska sestra, potrebna je inteligencija						
Studenti	1 (2)	0	9 (18)	8 (16)	32 (64)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	2 (3)	4 (5)	9 (11)	15 (19)	50 (63)	80 (100)
Svi bi imali više koristi kad bi medicinske sestre provodile manje vremena u školi, a više se brinule za pacijente.						
Studenti	13 (26)	8 (16)	10 (20)	5 (10)	14 (28)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	17 (21)	8 (10)	18 (23)	17 (21)	20 (25)	80 (100)
Medicinske sestre slijede upute liječnika bez pitanja/pogovora.						
Studenti	10 (20)	8 (16)	15 (30)	9 (18)	8 (16)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	10 (13)	12 (15)	29 (36)	20 (25)	9 (11)	80 (100)
Muškarci su dobri medicinski tehničari.						
Studenti	0	0	4 (8)	11 (22)	35 (70)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	0	0	12 (15)	13 (16)	55 (69)	80 (100)
Mnoge medicinske sestre koje žele napredovati u sestrinstvu radije bi bile liječnice.						
Studenti	11 (22)	12 (24)	15 (30)	6 (12)	6 (12)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	23 (29)	16 (20)	30 (38)	6 (8)	5 (6)	80 (100)
Jedna od prednosti biti med. sestre je mogućnost udaje za liječnika.						
Studenti	38 (76)	2 (4)	8 (16)	0	2 (4)	50 (100)
Medicinske sestre/ tehničari	69 (86)	4 (5)	2 (3)	1 (1)	4 (5)	80 (100)

4.3. Razlike u stavovima o sestrinstvu u odnosu na studente i medicinske sestre/tehničare

U domeni stavova prema ulogama, zadaćama i karakteristikama medicinske sestre značajno je veće slaganje studenata, u odnosu na medicinske sestre/tehničare, s tvrdnjom da medicinske sestre neprestano unaprjeđuju svoju praksu u skladu s trendovima u zdravstvu (Mann Whitney U test, $P=0,02$), dok u drugim česticama nema značajnih razlika prema skupinama (Tablica 11).

Tablica 11. Ocjene pojedinih čestica domene stavova prema ulogama, zadaćama i karakteristikama medicinskih sestara u odnosu na skupine

	Medijan (interkvartilni raspon)		P*
	Studenti	Medicinske sestre/ tehničari	
Medicinske sestre su zagovornice prava pacijenata.	5 (4 - 5)	5 (4 - 5)	0,64
Medicinske sestre štite pacijente u sustavu zdravstvene zaštite.	5 (4 - 5)	5 (4 - 5)	0,47
Medicinske sestre su podrška osobama sa zdravstvenim problemima/teškoćama.	5 (4 - 5)	5 (4 - 5)	0,98
Medicinske sestre su draga i suosjećajna bića.	4,5 (3 - 5)	4 (3 - 5)	0,19
Intervencije koje pružaju medicinske sestre jednako su važne kao i intervencije koje pružaju liječnici.	5 (4,8 - 5)	5 (5 - 5)	0,05
U svakodnevni rad medicinske sestre uključuju i zdravstvenu edukaciju.	5 (4 - 5)	5 (4 - 5)	0,09
Medicinske sestre su osposobljene za samostalan rad.	5 (4 - 5)	5 (4 - 5)	0,52
Sestrinstvo je uzbudljivo.	5 (4 - 5)	5 (4 - 5)	0,85
Glavni cilj sestrinskih istraživanja je unaprjeđenje zdravstvene njege pacijenta.	5 (4 - 5)	5 (4 - 5)	0,26
Medicinske sestre cijene vrijeme koje provode uz postelju pacijenta skrbeći za pacijente.	4 (3 - 5)	4 (3 - 4)	0,07
Medicinske sestre neprestano unaprjeđuju svoju praksu u skladu s trendovima u zdravstvu.	4 (3 - 5)	3 (3 - 4)	0,02

*Mann Whitney U test

U domeni stavova prema profesionalizmu medicinskih sestara značajno je veće slaganje studenata, u odnosu na medicinske sestre/ tehničare, s tvrdnjama: da su medicinske sestre politički aktivne (Mann Whitney U test, P =0,02); s tvrdnjom da bi za ulazak u sestrinsku profesiju medicinske sestre trebale završiti studij (Mann Whitney U test, P =0,02); te s tvrdnjom da medicinske sestre sa završenim studijima sestrinstva i specijalističkim studijima značajno doprinose skrbi za pacijenta (Mann Whitney U test, P = 0,002), da dok u drugim česticama nema značajnih razlika prema skupinama (Tablica 12).

Tablica 12. Ocjene pojedinih čestica domene profesionalizma u odnosu na skupine

	Medijan (interkvartilni raspon)		P*
	Studenti	Medicinske sestre/ tehničari	
Medicinske sestre sudjeluju u razvoju zdravstvene politike.	4 (3 - 5)	4 (3 - 5)	0,05
Istraživanja su nužna za sestrinsku profesiju.	5 (4 - 5)	5 (4 - 5)	0,56
Medicinske sestre su politički aktivne.	3 (2 - 4)	3 (2 - 3)	0,02
Medicinske sestre otvoreno govore o neadekvatnim radnim uvjetima.	3 (2 - 5)	3 (3 - 4)	0,91
Medicinske sestre uključuju rezultate istraživanja u svoj rad.	5 (3 - 5)	4 (4 - 5)	0,87
Za ulazak u sestrinsku profesiju med. sestre trebale bi završiti studij.	3 (1,8 - 5)	2 (1 - 4)	0,02
Medicinske sestre sa završenim studijima sestrinstva i specijalističkim studijima značajno doprinose skrbi za pacijenta.	5 (4 - 5)	4 (3 - 5)	0,002

Studenti se značajno više slažu, u odnosu na medicinske sestre, s tvrdnjom da je sestrinstvo cijenjena profesija (Mann Whitney U test, $P=0,007$) i da su medicinske sestre zadovoljne zbog posla koji obavljaju (Mann Whitney U test, $P < 0,001$) (Tablica 13).

Tablica 13. Ocjene pojedinih čestica domene vrijednosti u odnosu na skupine

	Medijan (interkvartilni raspon)		P*
	Studenti	Medicinske sestre/ tehničari	
Medicinskim sestrama dovoljna naknada za njihov rad je spoznaja da pomažu drugim ljudima.	4 (3 - 5)	4 (3 - 5)	0,62
Medicinske sestre trebaju imati pravo na štrajk.	5 (5 - 5)	5 (5 - 5)	0,22
Medicinske sestre su primjereno plaćene za svoj rad.	4 (3 - 5)	5 (4 - 5)	0,08
Sestrinstvo je cijenjena profesija.	3 (2,8 - 4)	2 (2 - 3)	0,007
Medicinske sestre zadovoljne su zbog posla koji obavljaju.	4 (3 - 5)	3 (2 - 4)	<0,001

U domeni stavova prema stereotipijama u društvu nema značajnih razlika u ocjeni pojedine čestice između studenata i medicinskih sestara/ tehničara (Tablica 14).

Tablica 14. Ocjene pojedinih čestica domene profesionalizma u odnosu na skupine

	Medijan (interkvartilni raspon)		P*
	Studenti	Medicinske sestre/ tehničari	
Medicinske sestre trebaju nositi plavu uniformu kako bi bile prepoznatljive.	2 (1 - 3)	2 (1 - 3)	0,96
Da bi bili medicinska sestra, potrebna je inteligencija.	5 (4 - 5)	5 (4 - 5)	0,84
Svi bi imali više koristi kad bi medicinske sestre provodile manje vremena u školi, a više se brinule za pacijente.	3 (1 - 5)	3 (1,3 - 4)	0,48
Medicinske sestre slijede upute liječnika bez pitanja/pogovora.	3 (2 - 4)	3 (2 - 4)	0,55
Muškarci su dobri medicinski tehničari.	5 (4 - 5)	5 (4 - 5)	0,70
Mnoge medicinske sestre koje žele napredovati u sestrinstvu radije bi bile liječnice.	3 (2,8 - 4)	3 (3 - 5)	0,31
Jedna od prednosti biti med. sestre je mogućnost udaje za liječnika.	5 (4,8 - 5)	5 (5 - 5)	0,15

Uspoređujući ukupne ocjene pojedine domene, najveće slaganje je s domenom uloga, zadaća i karakteristika medicinske sestre, medijana 4,36, a najmanje slaganje sa stereotipijama u društvu, medijana 3,57 (Tablica 15).

Tablica 15. Ocjene pojedine domene skale stavova o medicinskoj sestri

	Medijan (interkvartilni raspon)
Uloga, zadaća i karakteristike medicinske sestre/ tehničara	4,36 (4,09 – 4,73)
Profesionalizam	3,57 (3,14 – 4,0)
Vrijednosti	3,70 (3,4 – 4,0)
Stereotipije u društvu	3,57 (3,14 – 4,0)

U domenama uloga, zadaća i karakteristike medicinske sestre te u domeni stereotipije u društvu, nema značajnih razlika u stavu između skupine studenata i medicinskih sestara/tehničara. U domeni profesionalizma medicinskih sestara značajno je negativniji stav

medicinskih sestara/ tehničara u odnosu na studente (Mann Whitney U test, $P = 0,01$) (Tablica 16).

Tablica 16. Ocjene pojedinih domena stava o medicinskim sestrama u odnosu na skupine

	Medijan (interkvartilni raspon)		P^*
	Studenti	Medicinske sestre/ tehničari	
Uloga, zadaća i karakteristike medicinske sestre/ tehničara	4,5 (4 - 4,8)	4,4 (4,1 - 4,6)	0,17
Profesionalizam	3,9 (3,3 - 4,4)	3,6 (3,1 - 4)	0,01
Vrijednosti	3,7 (3,6 - 4,1)	3,7 (3,4 - 4)	0,23
Stereotipije u društvu	3,6 (3,1 - 4,1)	3,6 (3,1 - 4)	0,89

Nema značajne razlike u ocjeni pojedinih domena stava o medicinskim sestrama u skupini medicinskih sestara u usporedbi na radno mjesto. (Tablica 17).

Tablica 17. Ocjene pojedinih domena stava o medicinskim sestrama u skupini medicinskih sestara u usporedbi na radno mjesto

	Medijan (interkvartilni raspon)		P^*
	OHBP (n = 24)	Ostali odjeli (n = 56)	
Uloga, zadaća i karakteristike medicinske sestre/ tehničara	4,3 (4 - 4,6)	4,4 (4,1 - 4,6)	0,65
Profesionalizam	3,6 (2,7 - 3,9)	3,6 (3,2 - 4)	0,32
Vrijednosti	3,7 (3,4 - 4)	3,7 (3,5 - 4)	0,50
Stereotipije u društvu	3,6 (3,3 - 4)	3,6 (3,1 - 4)	0,38

Spearmanovim koeficijentom korelacije ocijenjena je povezanost zadovoljstva poslom, godina radnog staža kod medicinskih sestara/ tehničara i godine studija kod studenata s ocjenom pojedine domene. Medicinske sestre/ tehničari koji su zadovoljniji svojim poslom više su ocijenili i domenu profesionalizma ($Rho = 0,431$), a oni s više godina radnog staža manje su ocijenili domene profesionalizma ($Rho = -0,267$) i vrijednosti ($Rho = -0,283$). U skupini studenata godine studija nisu povezane s ocjenom pojedine domene (Tablica 18).

Tablica 18. Povezanost domena s duljinom radnog staža, zadovoljstvo poslom i godinom studija

	Spearmanov koeficijent korelacije Rho (P vrijednost)		
	Zadovoljstvo poslom (med. sestre/ tehničari)	Godine radnog staža (med. sestre/ tehničari)	Godina studija (studenti)
Uloga, zadaća i karakteristike medicinske sestre/ tehničara	0,187 (0,09)	-0,144 (0,20)	0,062 (0,68)
Profesionalizam	0,431 (<0,001)	-0,267 (0,02)	-0,207 (0,16)
Vrijednosti	0,154 (0,16)	-0,283 (0,01)	-0,120 (0,42)
Stereotipije u društvu	0,044 (0,69)	-0,078 (0,49)	0,196 (0,19)

*Mann Whitney U test

5. RASPRAVA

Provedeno je presječno istraživanje kojim se ispituju razlike u stavovima između studenata sestrinstva Sveučilišta u Zadru i medicinskih sestara zaposlenih u Općoj bolnici Zadar.

Ciljevi istraživanja su uvidom u dobivene podatke pomoću anketnog upitnika utvrditi postoji li povezanost duljine radnog staža sa zadovoljstvom poslom te željom za napuštanjem sestrinske profesije. Ispitati postoji li povezanost zadovoljstva sa poslom sa radnim mjestom medicinskih sestara. Ispitati postoji li povezanost godine studija sa željom za napuštanjem studija. Koliki je omjer studenata i sestara koji smatraju da više treba biti uz pacijente, a manje u školi. Koliki broj medicinskih sestara govori o neadekvatnim uvjetima rada. Ispitati koliko je omjer studenata i medicinskih sestara koje smatraju da je dovoljna naknada za njihov rad spoznaja da pomažu drugim ljudima te koliki broj smatra da su primjereno plaćene za svoj rad. Ispitati postoji li statistički značajna razlika između odgovora studenata i medicinskih sestara da za ulazak u sestrinsku profesiju treba imati završen studij te da sestre sa završenim studijem sestrinstva značajno pridonose skrbi za pacijenta. Ispitati omjer studenata i medicinskih sestara koje smatraju da je sestrinstvo cjenjena profesija

Putem anketnog upitnika ispitano je 130 ispitanika. Od njih 130, 80 ispitanika su medicinske sestre/tehničari (61.5%), a 50 ispitanika su studenti (38.5%).

Većina ispitanika je ženskog spola, njih 111, a muškog spola ih je 19. U ispitivanju dominira ženski spol sa visokim udjelom od 85,4%. Istraživanje provedeno u Iranu, koje ispituje razlike studenata sestrinstva i zaposlenih medicinskih sestara o profesionalnim vrijednostima daje slične rezultate. Ukupni broj ispitanika je bio 350 od čega je broj zaposlenih medicinskih sestara ženskog spola koje su sudjelovale u istraživanju 225, odnosno 90%, a broj studenata sestrinstva ženskog spola 75, odnosno 75%. (13) Prema dobivenim podacima možemo zaključiti kako je sestrinstvo i dalje popularnije među ženama.

Dob ispitanika varira od 19 do 46 godina. Najviše ispitanika ima od 19-25 godina, čak njih 71, što je 54,6%. Dok najmanje ispitanika ima 46 godina i više, samo 5 ispitanika, odnosno 3,8%. U istraživanju provedenom u Iranu 2012. godine, koje je ispitivalo razlike između stavova studenata sestrinstva i medicinskih sestara prema sestrinskoj profesiji, pokazuje slične rezultate. U istraživanju je sudjelovalo 394 ispitanika. Prosječna dob zaposlenih medicinskih sestara je 37, dok je prosječna dob studenata 25. (14)

Od 130 ispitanika, najviše ispitanika ima završenu srednju stručnu spremu, njih 61 što je 46,9%, 52 ispitanika imaju višu stručnu spremu (40%), a najmanji broj ispitanika ima visoku stručnu spremu, njih 8 što je 6,2%. Prema ranije navedenom istraživanju koje je provedeno u

Iranu 2021. godine od 394 ispitanika, razina obrazovanja koja je najviše zastupljena je viša stručna sprema njih 279 odnosno 89,2%. (14) Uspoređujući podatke, u Iranu puno veći broj medicinskih sestara ulaže u svoje obrazovanje, s čim bi se i medicinske sestre u Hrvatskoj trebale voditi.

Matični odjel zaposlenih medicinskih sestara/tehničara je za 24 (30,1%) ispitanika OHBP. 15 ispitanika (18,1%) navodi internu kao svoj matični odjel, 11 ispitanika (13,3%) navodi intenzivnu kao matični odjel, dok najmanji broj ispitanika navodi pedijatriju kao matični odjel, njih 7 (8,4%). 12 ispitanika (14,5%) kao matični odjel navodi ostalo.

U istraživanju je ispitano koliko medicinskih sestara razmišlja o napuštanju sestrinske profesije. Čak njih 59, 5%, odnosno 50 ispitanika, navodi kako su razmišljali o napuštanju sestrinske profesije. Nešto veći broj sestara izražava kako bi napustile sestrinsku profesiju u istraživanju koje je provedeno u Turskoj 2014. godine. Od 417 ispitanika njih 60,9% navodi kako bi napustili sestrinsku profesiju. (15) Što dovodi do zaključka kako percepcija prema sestriinstvu nije loša samo u Hrvatskoj nego i šire u svijetu.

Nadalje, u istraživanju se Spermanovim koeficijentom korelacije ocjenila povezanost zadovoljstva s poslom sa duljinom radnog staža u struci. U istraživanju je uočeno kako ne postoji značajna statistička povezanost, odnosno duljina radnog staža ne utječe na zadovoljstvo poslom. Također je ispitana povezanost duljine radnog staža i željom za napuštanjem sestrinske profesije, gdje također dokazana statistički značajna razlika. Što znači da duljina radnog staža također ne utječe na želju zaposlenika za napuštanjem sestrinske profesije. Istraživanje provedeno u Poljskoj o zadovoljstvu sa poslom medicinskih sestara obiteljske medicine provedeno 2020. godine, prikazano je da medicinske sestre koje duže rade u struci, odnosno medicinske sestre koje imaju 30-39 godina radnog staža su najzadovoljnije sa svojim poslom u odnosu na medicinske sestre koje imaju kraći radni staž. (16)

Pri ispitivanju povezanosti radnog mjesta sa zadovoljstvom poslom. Ispitanici čiji je matični odjel OHBP i pedijatrija su najmanje zadovoljni svojim poslom, ali razlike nisu značajne uspoređujući sa drugim odjelima. Isto tako, uspoređujući OHBP sa drugim odjelima nema značajne razlike sa zadovoljstvom u struci. Uspoređujući rezultate sa istraživanjem provedenim u Kliničkom bolničkom centru Dubrava djelatnici sa OHBP-a su izrazili najveće nezadovoljstvo poslom. Od 254 ispitanika, ispitanici kojima je matični odjel OHBP su zastupljeni 79,4%. OHBP-om ih je zadovoljno samo 9%. (17) Iz dobivenih rezultata možemo zaključiti kako su djelatnici u većem broju nezadovoljni svojim poslom, dok radni staž i mjesto rada nemaju značajnu ulogu u tom nezadovoljstvu te možemo zaključiti kako imaju negativnu percepciju prema sestriinstvu.

Broj studenata koji je sudjelovao u istraživanju je 50 (38.5%). Studenti su podjeljeni prema godinama studija; prva, druga i treća godina studija. Na prvoj godini broj studenata je 16, što je 34%, na drugoj godini također 16 (34%), a na trećoj godini broj studenata je 15, što je 32%.

Pri ispitivanju razmišljanja studenata o napuštanju studija samo njih 9 odnosno 18% je izrazilo kako su razmišljali napustiti studij. Prema istraživanju koje je provedeno u Zagrebu na Zdravstvenom veleučilištu 2018. godine, na pitanje postavljeno studentima žele li nastaviti obrazovanje u sestrinstvu, njih 260 od 281 ispitanika, što je 92.53% odgovara sa da. (18) Što je slično rezultatima sa odjela za Zdravstvene studije u Zadru. Ovi rezultati su optimistični te pokazuju želju mladih studenata za napredak i razvijanje sestriinske profesije.

Nadalje, u istraživanju je ispitan omjer studenata i medicinskih sestara koji smatraju da bi svi imali više koristi kada bi medicinske sestre provodile manje vremena u školi, a više se brinule za pacijente. Sa tvrdnjom se slaže 19 studenata (38%) i 37 medicinskih sestara (46%). Uspoređujući sa istraživanjem provedenim na Sveučilištu u Splitu koje ispituje razlike u stavovima o sestriinskoj profesiji, na isto pitanje, studenti u velikom dijelu izražavaju neslaganje.(19) Što je slično rezultatima dobivenim na Sveučilištu u Zadru. Dobiveni rezultati nam pokazuju kako studenti u velikom broju imaju želju za napretkom i obrazovanjem, za razliku od medicinskih sestara.

Da otvoreno govore o neadekvatnim radnim uvjetima slaže se ili se u potpunosti slažu 24 (42 %) medicinske sestre/ tehničara. Ne slaže se ili se u potpunosti ne slaže 21 (42 %) student i 45 (56 %) medicinskih sestara/ tehničara s tvrdnjom da su medicinske sestre primjereno plaćene za svoj rad. Odgovor medicinskih sestara možemo gledati objektivnije s obzirom da su medicinske sestre u procesu rada te primaju plaće. U usporedbi sa istraživanjem provedenim u KBC Zagreb i KB Merkur, od 132 ispitanika, koje je ispitivalo smatraju li da su primjereno plaćeni za svoj rad, ispitanici se u potpunosti ne slažu ili se uglavnom ne slažu.(20)

Da je medicinskih sestrama dovoljna naknada za njihov rad spoznaja da pomažu ljudima, u potpunosti se ne slaže 30% studenata i 33% medicinskih sestara, a ne slaže se 26% studenata i 28% medicinskih sestara. Nezadovoljstvo plaćom je iskazano u tri bolnice u Hrvatskoj, što bi mogao biti jedan od bitnijih uzorka negativne percepcije medicinskih sestara o sestrinstvu.

U domeni stavova prema profesionalizmu medicinskih sestara značajno je veće slaganje studenata, u odnosu na medicinske sestre/ tehničare, s tvrdnjom da bi za ulazak u sestriinsku profesiju medicinske sestre trebale završiti studij te s tvrdnjom da medicinske sestre sa završenim studijima sestriinstva i specijalističkim studijima značajno doprinose skrbi za

pacijenta. Slaže se ili se u potpunosti slaže 31 (62 %) student i 30 (38 %) medicinskih sestara/tehničara. Sa ovim tvrdnjama se također slaže većinski broj studenata u istraživanju provedeno na Sveučilištu u Splitu 2019. godine. (19) Studenti u većinskom dijelu pitanja o daljnjoj edukaciji i izobrazbi pozitivno odgovaraju za razliku od medicinskih sestara.

Uspoređujući odgovore studenata i medicinskih sestara, studenti se više slažu s tvrdnjom da je sestrinstvo cijenjena profesija i sa tvrdnjom da su medicinske sestre zadovoljne zbog posla koji obavljaju.

6.ZAKLJUČCI

Na temelju dobivenih rezultata i u skladu s ciljevima možemo donijeti sljedeće zaključke:

1. Studenti sestrinstva Sveučilišta u Zadru imaju pozitivniju percepciju o sestrinstvu u odnosu na zaposlene medicinske sestre zaposlene u Općoj bolnici Zadar.
2. Duljina radnog staža ne smanjuje zadovoljstvo poslom i ne povećava želju za napuštanjem sestrinske profesije.
3. Nije utvrđeno da rad na OHBP-u smanjuje zadovoljstvo poslom u odnosu na druge odjele.
4. Dokazano je da godina studiranja ne utječe na želju za napuštanjem studija.

7. LITERATURA

1. World Health Organization. Preuzeto sa: https://www.who.int/health-topics/nursing#tab=tab_1 (03.08.2022)
2. Prlić N. Zdravstvena Njega. Zagreb: Školska knjiga. 2006.
3. Domitrović L. Relić D. Britvić A. Ožvačić Adžić Z. Jureša V. Cerovečki V. Obrazovanje medicinskih sestara u Republici Hrvatskoj. Liječ Vjesn 2018; 140
4. Gavranić D. Iveta V. Sindik J. Percepcija zanimanja medicinske sestre u javnosti. Sestrinski glasnik 2015; 20:2.
5. Čukljek S. Smrekar M. Ledinski Fičko S. Konjevoda V. Razlike u percepciji sestrinstva između studenata sestrinstva i zaposlenih medicinskih sestara. JAHS 2015; 1(1) :35- 42.
6. International Council of Nurses. Nursing Definitions. Preuzeto sa: [https://www.icn.ch/nursing-policy/nursing-definitions#:~:text=ICN%2C%201987\),nursing%20in%20his%2Fher%20country.](https://www.icn.ch/nursing-policy/nursing-definitions#:~:text=ICN%2C%201987),nursing%20in%20his%2Fher%20country.) (10.08.2022.)
7. Zakon o sestrinstvu. Preuzeto sa: <https://www.zakon.hr/z/407/Zakon-o-sestrinstvu> (14.08.2022.)
8. Gavranić D. Iveta V. Sindik J. Konceptualni modeli sestrinstva i načela sestrinske prakse. Nursing Journal 2016; 21(2)
9. Hrvatska komora medicinskih sestara. Etički kodeks medicinskih sestara. Preuzeto sa: http://www.hkms.hr/data/1321863874_853_mala_Eticki%20kodeks.pdf (14.08.2022)
10. Salaj T. Mihalić A. Percepcija sestrinstva u javnosti. Preuzeto sa: <https://www.bib.irb.hr/927998> (15.08.2022)
11. Grinberg K. Sela Y. Perception of the image of the nursing profession and its relationship with quality care. BMC Nursing 2022; 21(57)
12. Buzina M. Percepcija javnosti o radu medicinskih sestara i njihovog utjecaja na promociju zdravlja kroz Medije. Diplomski rad. Sveučilište Sjever. Varaždin. 2021.
13. Poorchangizi B. Borhani F. Abbaszadeh A. Mirzaee M. Farokhzadian J. Professional values of nurses and nursing students: a comparative study. BMC Nursing 2019;438.
14. Koushali A. N. Hajiamini Z. Ebadi A. Comparison of nursing students and clinical nurses attitude toward the nursing profession. Iran J Nurs Midwifery Res 2012;17(5).
15. Masum A. Azad A. Hoque K. Beh L. Wanke P. Arslan O. Job satisfaction and intention to quit: an empirical analysis of nurses in Turkey. Peer J 2016; 4.
16. Kalinowska P. Marcinowicz L. Job satisfaction among family nurses in Poland: A questionnaire- based study. Nurse open 2022;7(6).

17. Čizik D. Zadovoljstvo poslom kod medicinskih sestara s obzirom na vrstu radnog mjesta i stupnja obrazovanja. Završni rad. Sveučilište u Dubrovniku. Dubrovnik. 2018.
18. Kosier M. Čukljek S. Lučanin D. Stavovi studenata studija sestrinstva Zdravstvenog veleučilišta o sestrinstvu u Hrvatskoj. J appl health sci 2018; 4(2).
19. Ban A. Razlike stavova studenata preddiplomskog i diplomskog studija sestrinstva o sestrinstvu kao profesiji. Diplomski rad. Sveučilište u Splitu. Split. 2019.
20. Knezić K. Zadovoljstvo poslom medicinskih sestara i tehničara u KBC Zagreb i KB Merkur. Diplomski rad. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Osijek. 2018.

8.PRIVITCI

Privitak 1. – Anketni upitnik

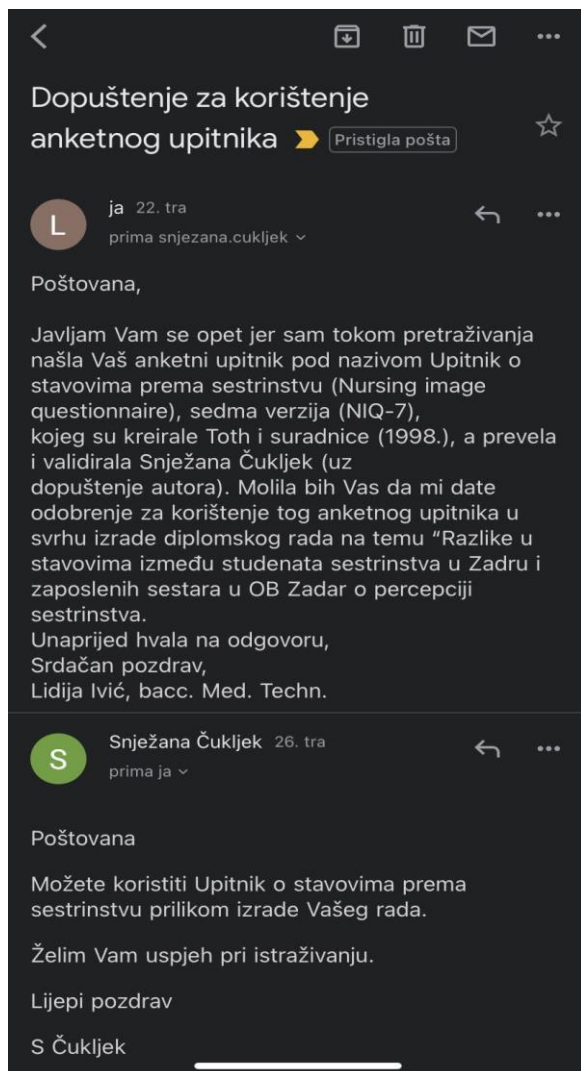
UPITNIK O STAVOVIMA PREMA SESTRINSTVU (Nursing image questionnaire)

Na ponuđena pitanja potrebno je odgovoriti zaokruživanjem na skali od 1 do 5. Pri tome 1 podrazumijeva u potpunosti se ne slažem, a 5 u potpunosti se slažem.

		U potpunosti se	Ne slažem se	Niti se slažem	Slažem se	U potpunosti se
1.	Medicinske sestre su zagovornice prava pacijenata.	1	2	3	4	5
2.	Medicinske sestre štite pacijente u sustavu zdravstvene zaštite.	1	2	3	4	5
3.	Medicinske sestre sudjeluju u razvoju zdravstvene politike.	1	2	3	4	5
4.	Medicinske sestre trebaju nositi plavu uniformu kako bi bile prepoznatljive.	1	2	3	4	5
5.	Medicinske sestre su podrška osobama sa zdravstvenim problemima/teškoćama.	1	2	3	4	5
6.	Medicinske sestre su draga i suosjećajna bića.	1	2	3	4	5
7.	Da bi bili medicinska sestra, potrebna je inteligencija.	1	2	3	4	5
8.	Intervencije koje pružaju medicinske sestre jednako su važne kao i intervencije koje pružaju liječnici.	1	2	3	4	5
9.	Svi bi imali više koristi kad bi medicinske sestre provodile manje vremena u školi, a više se brinule za pacijente.	1	2	3	4	5
10.	U svakodnevni rad medicinske sestre uključuju i zdravstvenu edukaciju.	1	2	3	4	5
11.	Istraživanja su nužna za sestriinsku profesiju.	1	2	3	4	5
12.	Medicinske sestre su politički aktivne.	1	2	3	4	5
13.	Medicinske sestre su osposobljene za samostalan rad.	1	2	3	4	5
14.	Medicinske sestre otvoreno govore o neadekvatnim radnim uvjetima.	1	2	3	4	5
15.	Medicinskim sestrama dovoljna naknada za njihov rad je spoznaja da pomažu drugim ljudima.	1	2	3	4	5
16.	Medicinske sestre trebaju imati pravo na štrajk.	1	2	3	4	5
17.	Medicinske sestre slijede upute liječnika bez pitanja/pogovora.	1	2	3	4	5
18.	Muškarci su dobri medicinski tehničari.	1	2	3	4	5
19.	Mnoge medicinske sestre koje žele napredovati u sestrinstvu radije bi bile liječnice.	1	2	3	4	5
20.	Sestrinstvo je uzbudljivo.	1	2	3	4	5
21.	Medicinske sestre uključuju rezultate istraživanja u svoj rad.	1	2	3	4	5

22.	Glavni cilj sestrinskih istraživanja je unaprjeđenje zdravstvene njege pacijenta.	1	2	3	4	5
23.	Medicinske sestre su primjereno plaćene za svoj rad.	1	2	3	4	5
24.	Medicinske sestre cijene vrijeme koje provode uz postelju pacijenta skrbeći za pacijente.	1	2	3	4	5
25.	Za ulazak u sestrinsku profesiju med. sestre trebale bi završiti studij.	1	2	3	4	5
26.	Medicinske sestre sa završenim studijima sestrinstva i specijalističkim studijima značajno doprinose skrbi za pacijenta.	1	2	3	4	5
27.	Jedna od prednosti biti med. sestre je mogućnost udaje za liječnika.	1	2	3	4	5
28.	Sestrinstvo je cijenjena profesija.	1	2	3	4	5
29.	Medicinske sestre neprestano unaprjeđuju svoju praksu u skladu s trendovima u zdravstvu.	1	2	3	4	5
30.	Medicinske sestre zadovoljne su zbog posla koji obavljaju.	1	2	3	4	5

Privitak 2. – Suglasnost za korištenje anketnog upitnika

9. ŽIVOTOPIS

OSOBNI PODATCI

Ime i prezime: Lidija Ivić
Datum i mjesto rođenja: 21.07.1996. u Livnu
Adresa: Zrinsko Frankopanska 18A, 23000 Zadar
Mob: 092/2456-721
E-mail: lidijaivic21@gmail.com

OBRAZOVANJE

2020.-2022. Sveučilište u Zadru, diplomski studij
sestrinstva
2015.-2018. Sveučilište u Zadru, preddiplomski studij
sestrinstva
2011—2015. Srednja škola Love Montija u Kninu,
jezična gimnazija

ISKUSTVO

2019. -2020. Prvostupnica sestrinstva na odjelu
vaskularne kirurgije OB Zadar
Ožujak 2020. -Lipanj 2020. Prvostupnica sestrinstva na odjelu
infektologije, Covid 1 tim, OB Zadar
Lipanj 2020.- Prvostupnica sestrinstva u Objedinjenom
hitnom bolničkom prijemu, OB Zadar

ČLANSTVA U UDRUGAMA I STRUČNIM DRUŠTVIMA:

Hrvatska komora medicinskih sestara